

# **«Порядок дій у разі оголошення сигналу «Повітряна тривога»**

## **1. Система оповіщення населення**

З метою привернення уваги населення до сигналів оповіщення цивільного захисту вмикаються електричні сирени. Які дублюються протяжними гудками інших звукових пристроїв суб'єктів господарювання та транспортних засобів. Лунає протягом 2-3 хвилин.

Після цього у мовному режимі через засоби масової інформації (вуличні гучномовці, радіо, телебачення тощо) до населення доводиться сигнал «Повітряна тривога» та порядок дій за цим сигналом.

У крайніх випадках або місцях, куди не дістають сирени, сигнали тривоги можуть передавати дзвони на церквах.

## **2. Алгоритм дій адміністрації навчального закладу у разі оголошення сигналу «Повітряна тривога»**

Адміністрація закладу повинна стежити за повідомленням об'єктової системи оповіщення. В разі оголошення «Повітряної тривоги» черговий адміністратор чи вахтер-черговий доповідає керівнику навчального закладу про отримане повідомлення від місцевого органу самоврядування та його зміст. Директор надає розпорядження про евакуацію учнів та вчителів в захисну споруду.

Черговий подає сигнал початку евакуації – серіями коротких дзвінків. Персонал та учні школи сповіщаються про виникнення надзвичайної ситуації та про початок екстреної евакуації школи.

### **Оголошення сигналу «Повітряна тривога» під час уроку.**

Вчитель повинен миттєво сповістити учнів (словесно) про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації та припинити навчальне заняття.

Учні у супроводі вчителя, який йде позаду всього класу та бере з собою класний журнал, організовано пересуваються до виходів згідно схеми евакуації. Відповідальний за ЦЗ координує роботу з евакуації та не допускає скупчення і паніки на виходах зі школи.

Кожен клас спускається сходами тільки з одного боку, залишаючи другий вільним для учнів інших класів, за винятком тих випадків, коли сходи дуже вузькі.

Усі, кого не було в класі під час сигналу тривоги, повинні негайно приєднатися до свого класу чи групи на місці збору.

Відповідальні особи за евакуацію повинні знаходитись у заздалегідь визначених місцях та допомогти в організації та регулюванні швидкого руху до захисної споруди. До вчителів, які супроводжують молодші класи, приставити помічників.

Медичний працівник повинен знаходитись у відведеному для нього місці для швидкого надання медичної допомоги.

Відповідальні особи за евакуацію повинні знаходитися біля виходу із захисної споруди для здійснення контролю за порядком укриття учасників освітнього процесу та швидкого реагування у разі, якщо виявиться, що хтось відсутній.

Нікому не можна повертатися в будівлю школи без дозволу відповідальної особи чи директора школи.

У середині захисної споруди відповідальні особи повинні забезпечити, щоб учні швидко та обережно зайняли свої місця. Після того як усі учні займуть свої місця, відповідальний за клас повинен перевірити наявність усіх учнів (за класним журналом), аби з'ясувати, чи всі покинули приміщення школи. Директор школи (або його заступник) на місці збору особисто приймає рапорти від старших усіх груп.

Для дітей з обмеженими можливостями та неврівноваженою психікою повинні бути заздалегідь передбачені спеціальні заходи щодо їх евакуації.

Під час евакуації необхідно заборонити розмови, щоб було добре чути розпорядження адміністрації школи.

### **Оголошення сигналу «Повітряна тривога» під час перерви.**

Повітряна тривога, на жаль, може пролувати будь-коли і застати учня чи вчителя в будь-якій точці школи. Адже протягом дня у школі, постійний рух учні й дорослі переміщуються між кабінетами, відвідують уроки фізкультури у спортзалі, харчуються в їдальні. Не завжди у складній ситуації вони можуть добігти до свого класу, щоб евакуюватися разом із ним.

Залежно від місця, в якому людина опинилася під час повітряної тривоги, розроблено різні маршрути евакуації. Всі вони відпрацьовуються під час тренувань. Кожен учасник освітнього процесу, де б його не застала тривога, має чітко знати, як і куди йому рухатись.

Якщо сигнали тривоги пролунав під час перерви, учням потрібно самостійно, без паніки, просуватися до місця збору, яке повинне бути заздалегідь визначене, бажано, індивідуально для кожного класу. Чергові вчителі обходять кабінети на поверхах, де чергують, і перевіряють, чи усі залишили школу.

### **Оголошення сигналу «Повітряна тривога» в дорозі до чи із закладу освіти.**

Якщо повітряна тривога застала дитину в дорозі (варіанти: дитина дістається пішки, транспортом або шкільним автобусом)? Які дії педагога(ів), коли повітряна тривога застала під час перевезення учнів шкільним автобусом до або з закладу освіти?

Повинен бути розроблений чіткий алгоритм дій для учасників освітнього процесу на випадок таких ситуацій, особливо щодо дій педагогів у разі перевезення учнів шкільним автобусом. Адже підвезенням до школи забезпечуються учні, які проживають від закладу освіти на відстані понад 2 км (пункт 3 розділу 1 Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти), й, наприклад, коли учнів везуть із найближчого до міста села, повітряна тривога може застати шкільний автобус у полі, де сховатися буде нікуди.

Якщо тривога зненацька застала дитину, коли вона пішки йде до школи, дитина повинна знати, де на шляху до школи знаходиться найближче укриття,

щоб могли там заховатися. Якщо ж найближче укриття – заклад освіти, а дістатися до закладу освіти швидко неможливо – скористатися наявними природними або штучними укриттями, зокрема, рельєфом місцевості (балки, яри тощо), заглибленими приміщеннями та спорудами, за відсутності вищезазначених – у будівлях і спорудах різного призначення правилом “двох стін”.

Якщо дитина перебуває в громадському транспорті, необхідно залишити транспорт та перейти до найближчого укриття. Якщо захисної споруди поблизу немає, сховатися за бетонними плитами, бордюром, лягти у заглибленнях землі, згрупуватися та закрити голову руками. Тому батькам необхідно провести роз’яснювальну роботу дітям щодо найближчих укриттів на шляху до закладу освіти.

### **3. Правила перебування в укритті**

У споруді забороняється шуміти, мати з собою небезпечні засоби, зокрема для освітлення, які можуть спричинити пожежу, не допускається пересування приміщеннями без особливої потреби, необхідно дотримуватися дисципліни та якнайменше рухатися (пункт 12 Порядку заповнення та перебування в спорудах фонду захисних споруд цивільного захисту).

У межах безпеки дітей їх не можна відпускати з укриття, поки не завершиться повітряна тривога. Відповідно до рекомендацій МОН щодо особливостей організації 2022-2023 навчального року, освітній процес може завершуватися в укритті, а після відбою тривоги учасники освітнього процесу можуть повернутися до приміщення закладу освіти та продовжити процес навчання з урахуванням необхідного корегування. Якщо дозволяють умови, зокрема в укритті забезпечено належне освітлення та місця для сидіння, освітній процес під час повітряної тривоги варто продовжувати.

Діяльність в укритті організовується залежно від обстановки та загального настрою дітей.

Команда педагогів і психологів має заздалегідь сформувати базу активностей на всі можливі випадки й ситуації. Насамперед це психологічна підтримка.

**Якщо дитина не бажає перебувати в укритті, покидає його, які мають бути дії педагогів?** Педагогічний працівник, під наглядом якого діти прямують до укриття, та керівник закладу освіти, який організовує перебування там дітей, несуть відповідальність за безпеку учасників освітнього процесу в укритті. Здобувачі освіти зобов’язані відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров’я, здоров’я інших, докільля, дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати вимоги освітньої програми (частина 3 статті 53 Закону України “Про освіту”).

Тому дитина повинна слухати та виконувати вказівки вчителя чи іншу особу, яка організовує перебування дітей в укритті, та залишатися в захисній споруді. Необхідно пояснити дитині, що, попри повітряну тривогу, освітній процес триває, й не можна так просто залишати заклад освіти. Також варто нагадати дитині, що перебування поза межами укриття може загрожувати її життю та здоров’ю, й що одним із найважливіших правил евакуації є правило “Не повертатися назад – щоб залишатися в безпеці”. Слід повідомити батьків про таку поведінку дитини.

**Чи має право педагог відпустити дитину додому, на прохання батьків, під час повітряної тривоги?**

Відповідно до пунктів 15-16 Порядку заповнення та перебування в спорудах фонду захисних споруд цивільного захисту, вихід із захисної споруди здійснюється тільки якщо надійшла інформація про відсутність небезпеки (після уточнення ситуації в районі споруди), а також у випадках вимушеної евакуації.

**Вимушена евакуація** зі споруди фонду захисних споруд проводиться, якщо:

- відбулося пошкодження споруди, що виключає подальше перебування в ній осіб, які укриваються;
- відбулося затоплення споруди;
- сталася пожежа у споруді та утворилися в ній небезпечні концентрації шкідливих газів;
- було досягнуто граничних параметрів внутрішнього повітряного середовища.

Тому під час повітряної тривоги, щоб не наражати дитину на небезпеку, педагог не має права відпустити її додому навіть на прохання батьків.

**4. Вихід із захисної споруди.**

Вихід із захисної споруди здійснюється за командою «Відбій» (після уточнення обстановки у районі захисної споруди, а також у випадках вимушеної евакуації у порядку, який встановлюється відповідальною за укриття особою.

Учасники освітнього процесу можуть повернутися до приміщення закладу освіти та продовжити процес навчання з урахуванням необхідного корегування.

Варто зазначити, що персональна відповідальність за організацію безпечних умов для здобувачів освіти та всіх працівників покладена на керівників закладів освіти.